

Regeerakkoord 2015 - 2020

De **Nationale Democratische Partij (NDP)**, in deze vertegenwoordigd door de heer Desiré Delano Bouterse, voorzitter;

De partij **Broederschap en Eenheid in Politiek (BEP)**, in deze vertegenwoordigd door Drs. Celsius Waterberg, voorzitter;

De partij **Democratie en Ontwikkeling in Eenheid (DOE)**, in deze vertegenwoordigd door Carl Breeveld B.Th., voorzitter;

Gezamenlijk hierna te noemen de "coalitie";

In vergadering bijeen op 10 augustus 2015, na participatie in de informatiefase zoals bedoeld in Art. 110 (a) van de Grondwet van de Republiek Suriname;

Komen overeen het onderstaand regeerakkoord aan te gaan voor de periode 2015 – 2020.

OVERWEGENDE:

- A. DAT de algemene, vrije en geheime verkiezingen van 25 mei 2015 zich hebben gekenmerkt als een historisch mandaat van de kiezer voor verandering, waarbij de kiezer in alle 10 districten in meer of mindere mate gekozen heeft voor een multi-etnische partij die in haar beleid sociale rechtvaardigheid als basis voor de verdere emancipatie van de Surinaamse mens centraal stelt;
- B. DAT een uitgebreid informatietraject met politieke partijen en maatschappelijke organisaties mede heeft geleid tot de formulering van een gelijkgerichte visie wat betreft de duurzame ontwikkeling van Suriname;

- C. DAT Surinamers in de regeertermijn 2015 - 2020 vanuit de grootst mogelijke eenheid de uitdaging zullen aangaan om inhoud en vorm te geven aan een economisch beleid dat gericht is op sectoren die de navolgende kenmerken dragen:
- nationaal beheersbaar zijn en blijven
 - duurzaam productieve inkomens bieden voor arbeiders en ondernemers
 - geïntegreerd functioneren binnen de totale economie
 - perspectieven bieden voor marktontwikkeling in de grenslanden, buurlanden, de sub-regio (Caraïbisch gebied) en de regio (Zuid-Amerika)
 - ons relatief stabiele marktprijzen oplevert
 - mogelijkheden biedt voor hoogwaardige technologische vorming van Surinaamse mannen en vrouwen
 - duurzaam zijn wat betreft respect voor de natuurlijke omgeving zowel onder als boven de grond;
- D. DAT de ingezette koers in de periode 2010 - 2015 wat betreft de sociale zekerheden van Surinamers met betrekking tot hun inkomen, pensioenen, ziektekosten, primair en secundair onderwijs, en sociale zorg voor mensen met een beperking niet alleen verzekerd moet blijven, maar dat ook periodiek de sociale wetten worden geëvalueerd en indien nodig geactualiseerd;
- E. DAT Surinamers die in het buitenland wonen, voor zover zij dat wensen, betrokken worden bij de reeds ingezette koers in de periode 2010 - 2015 en in toenemende mate in de gelegenheid worden gesteld bij te dragen aan de ontwikkeling;
- F. DAT het ontwikkelen van gemeenschappen, zowel in urbane gebieden, landelijke gebieden en in het binnenland, prioriteit zal genieten ter verwerkelijking van welvaart en welzijn en productieve capaciteit;

- G. DAT de veiligheid van de burger een bijzondere rol vervuld in het te voeren beleid voor wat betreft het terugdringen van de criminaliteit, het resocialiseren van delinquenten, het vergroten van mogelijkheden voor versnelde rechtsbedeling en het versterken van de rechtstaat;
- H. DAT corruptie als terugkerend fenomeen binnen het staatsgebeuren, het bedrijfsleven en andere sferen moet worden teruggedrongen;
- I. DAT de nieuwe koers het noodzakelijk maakt dat het staatsapparaat zodanig gewijzigd wordt dat het dienstbaar is aan bovenbedoelde ontwikkeling;
- J. DAT het respect voor onze natuurlijke omgeving in relatie tot onze ontwikkelingsinspanningen een gezond evenwicht vertoont;
- K. DAT informatie en communicatie technologie (ICT) een sleutelrol zal moeten vervullen in de reorganisatie van de staat en de stimulering van onze export, respectievelijk internationale dienstverlening, en dat hierdoor het mogelijk wordt zoveel mogelijk Surinamers te laten meedenken en meedoen in het proces van vernieuwing;
- L. DAT een buitenlandse politiek wordt gevoerd die gericht is op de welvaart en het welzijn van Surinamers, terwijl hun veiligheid binnen de grenzen wordt geoptimaliseerd;
- M. DAT er een financieel-monetair beleid wordt gevoerd welke enerzijds het overheidsapparaat efficiënter maakt en anderzijds de inkomsten van de staat verhoogt;
- N. DAT conform nationale groei- en ontwikkelingsindicatoren, een modern planapparaat ontwikkeld wordt dat in staat is de doelen waarnaar gestreefd wordt te kwantificeren en in een tijdschema om te zetten, gebaseerd op daartoe verzamelde data.

KOMEN OVEREEN ALS VOLGT:

I. Behoud van evenwichtige ecosystemen in het kader van duurzame ontwikkeling

Het beschermen van de door de Schepper aan ons geschonken natuurlijke omgeving, dient een geïntegreerd deel uit te maken van onze economische politiek gericht op de versnelde ontwikkeling van Suriname.

In verband met de vele raakvlakken die het milieubeleid heeft in verschillende onderdelen van het staatsapparaat wordt het nodig geacht een centrale coördinatie op het niveau van het Kabinet van de President tot stand te brengen.

Binnen dit geheel en tegen de achtergrond van het urgent karakter van de mondiale klimaatverandering is het noodzakelijk om te komen tot een Autoriteit belast met het beleid voor bescherming van de kust en management van de kustzone.

De betrokken stakeholders zijn o.a.: het Kabinet van de President, het Ministerie van Buitenlandse Zaken, het Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer, het Ministerie van Openbare Werken, het Ministerie van Defensie, het Ministerie van Volksgezondheid, NIMOS en een aantal in ons land opererende niet-gouvernementele organisaties.

II. Onderwijs, wetenschap en cultuur in dienst van duurzame ontwikkeling

De reorganisatie van het onderwijs zal tot doel hebben gericht opgeleide Surinamers op te leveren die bereid en in staat zijn om, gebruikmakend van o.a. ICT, deel te nemen aan de nieuwe richting van

de Surinaamse economie. Hierbij zal rekening gehouden moeten worden met de bijzondere eisen die moeten worden gesteld bij het onderwijs in het binnenland, in de landelijke gebieden en in de achtergestelde buurten binnen de urbane centra. Met name het vraagstuk van de introductie taal verdient bijzondere aandacht.

In het onderwijs zullen de exacte vakken op een zodanige manier moeten worden onderwezen dat de bestaande wanverhouding tussen sociale wetenschappers en technisch opgeleide wetenschappers wordt opgeheven.

Bovendien dient het onderwijs bij te dragen tot een verdere verdieping van onderling begrip en respect voor onze etnische diversiteit en onze authentieke geschiedenis.

Voor de ontwikkeling van een gezonde geest in een gezond lichaam moet sport als onderdeel van het onderwijs, grotere aandacht krijgen dan tot nog toe het geval is.

Ter verwezenlijking van het bovenstaande speelt de kwaliteit van de leraar voor de klas of in een collegezaal een grote betekenis in het streven om onderwijs en wetenschap van kwalitatief hoog niveau te realiseren. De selectie en opleiding van leraren en schoolmanagers zal hierbij de nodige prioriteit genieten. Er wordt veel belang gehecht aan het ontwikkelen van een lange termijn onderwijsstrategie die ten dienste moet staan van de ontwikkeling van onze bevolking en ons land. Bijzondere aandacht zal hierbij geschonken worden aan het speciaal onderwijs en beroepsgericht onderwijs die meer dan voorheen een steeds centralere rol vervullen in het streven naar hoognodig gekwalificeerd kader. Om dit streven te realiseren zal meer aandacht geschonken worden aan modernisering van het onderwijs, afstemming op hedendaagse onderwijsmethoden, verruiming en effectieve benutting van de schooltijd, accreditatie, en ontwikkeling en

aanscherping van de nodige wetgeving met betrekking tot alle onderwijsniveau's.

De introductie van de Engelse taal als belangrijkste vehikel bij het gebruik van moderne technologie en management dient in studie genomen te worden om de aansluiting bij verdere opleidingen in de regio en daarbuiten na te streven.

Kunst en cultuur zijn van onschatbare waarde voor de samenleving. Stimulering van de beleving van de diversiteit aan kunst en cultuur in onze plurale samenleving zal een centrale rol vervullen in het kunst en cultuurbeleid. Het overheidsbeleid zal zich richten op verbetering van de structuren, talentontwikkeling en internationale bekendheid van de Surinaamse kunst en cultuur.

Taakgroepen belast met het uitwerken van het bovenstaande binnen een vastgestelde tijd en vastgestelde doelen, zullen actief worden en nauw samenwerken met UNASUR, UNESCO en haar organen.

De betrokken stakeholders zijn o.a.: het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur; het Ministerie van Sport- en Jeugdzaken; de UNESCO Commissie Suriname; de Anton de Kom Universiteit van Suriname en andere scholings- en onderzoeksinstituten.

III. Bevordering van welzijn

Het welzijn van Surinamers hangt nauw samen met een goed georganiseerde preventieve en curatieve gezondheidszorg die aandacht geeft aan de integratie van de traditionele geneeskunde in het gezondheidspakket.

Bijzondere aandacht zal gegeven worden aan het terugdringen van criminaliteit door het ontwikkelen van programma's voor opvang en

begeleiding van de jeugd en het voorkomen van recidive. Kinderen moeten gezond opgroeien in een veilige en stimulerende omgeving en gezin. Kind en jeugdzorg zal dan ook de nodige aandacht verdienen binnen het te voeren regeringsbeleid. Aanpassing van de nodige wetgeving, instelling van een kinderenbeschermingsraad, versterking en begeleiding van gezinnen zijn enkele van de speerpunten die hierbij genoemd kunnen worden.

Het verder uitbouwen van de sociale zekerheden, het voortzetten van gemeenschapontwikkeling door de integratie van woningbouw met onderwijs, gezondheidsfaciliteiten, werkgelegenheid, transportfaciliteiten en de nodige infrastructuur voor water, elektriciteit, ICT, vuilverwerking en drainage, zal ter hand worden genomen.

Tegen de achtergrond van het hoge percentage aan eenouder gezinnen zal beleid worden ontwikkeld voor het garanderen van een passend inkomen en de opvang van minderjarigen, inclusief verbetering van de naschoolse opvang, terwijl verdere vorming van grotendeels vrouwen bijzondere aandacht krijgt.

Ook centraal in het zorgstelsel zal zijn de aandacht voor de Surinaamse mens met een beperking. Het hoognodige zal ondernomen worden om de achtergestelde positie van deze burgers in te lopen en hen een eerlijke en oprechte kans te geven op een eigen ontwikkeling om zodoende ook een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van ons land.

Ter versterking van het maatschappelijk draagvlak in het kader van de beoogde versnelde ontwikkeling zal aandacht gegeven worden aan de verdere uitbreiding van het beleid t.a.v. personen van Surinaamse afkomst, en het formuleren van een ontwikkelingsgericht immigratiebeleid.

Bijzondere aandacht zal voorts gegeven worden aan het binnenland en de tribale volkeren die daar wonen, met het uiteindelijke doel het binnenland te transformeren van een verzorgingsgebied naar een productiegebied. Het grondenrechtenvraagstuk tegen de achtergrond van (1) het verkrijgen van zakelijke rechten, (2) het spanningsveld dat bestaat rondom de uitgifte van mijnbouw- en bosbouwrechten, en (3) behoud van de traditionele leefgemeenschappen, moet in deze regeerperiode een finale oplossing vinden. Hierbij zal een rol spelen de grondwettelijke erkenning van tribale volkeren, het bij wet vaststellen van de criteria waaraan voldaan moet worden om als zodanig gekwalificeerd te worden, en de verdere ordening van de goudsector. Deze elementen moeten bijdragen tot het behoud van enerzijds de rijkdom van traditionele culturen, en anderzijds het stimuleren van een diepgaand respect voor de ontwikkeling van Suriname en Surinamers in hun natuurlijke omgeving.

Er zullen taakgroepen worden ontwikkeld met specifieke opdrachten die binnen een vastgestelde tijd voorstellen moeten doen met betrekking tot de oplossing van bovengenoemde vraagstukken en opties.

De betrokken stakeholders zijn o.a.: het Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer; het Ministerie van Regionale Ontwikkeling; het Ministerie van Volksgezondheid; het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen; het Ministerie van Justitie en Politie; de organen van het Traditioneel Gezag en andere authentieke vertegenwoordigingen van tribale volkeren.

IV. Economische groei gebaseerd op duurzame sectoren

De economie zal zich ontwikkelen op basis van een gefaseerde aanpak die er op gericht is om onze verdien capaciteit te verschuiven van de

mijnbouwsector (aluinaarde, aardolie, goud) naar:

- de agrarische sector
- de non-timber forest development
- industrialisatie van zowel de niet duurzame als de duurzame sectoren, waarbij het accent komt te liggen op de internationale dienstverlening
- toerisme
- e-Commerce
- havenexploitatie
- luchthavenexploitatie
- transport

De stimulering van de verschillende belangrijke sectoren en het ontwikkelen van nader te identificeren groeipolen per regio zullen hierin hun weerslag moeten hebben.

Het is vanzelfsprekend dat de oplossing van het energievraagstuk en de ordening van deze sector gericht op de huishoudens, de industriële huishoudens en de dienstverlenende entiteiten, bijzondere aandacht zal krijgen in deze regeerperiode. Hierbij zal de juiste balans gevonden moeten worden tussen het gebruikmaken van fossiele brandstoffen enerzijds en het ontwikkelen van hernieuwbare energiebronnen anderzijds.

De hernieuwbare energiebronnen wat betreft zonne-energie, waterkrachtenergie (klein-, middel en groot) en het gebruik van biomassa, respectievelijk afval, zullen een bijzondere rol vervullen.

De export van water, van energie in de vorm van pellets, van land- en tuinbouw producten, alsook dienstverlening in toerisme en e-Commerce moeten in de vorm van vastgestelde quota in een tijdschema, in directe samenwerking tussen de overheid en het particuliere bedrijfsleven steeds meer bijdragen tot het Bruto Nationaal Product.

Er zal een duidelijke innovatieve groeistrategie van de economie uitgezet worden waarin ondernemerschap en productiviteit sterk gestimuleerd zal worden en waar samenwerking tussen bedrijfsleven, wetenschappelijke instituten, vakbeweging, staatsorganen en maatschappelijke organisaties centraal in zal staan. De Sociaal Economische Raad (SER) alsook het Planbureau en de Planraad zullen hierbij een duidelijke en herkenbare adviserende en plannende rol naar het regeringsbeleid toe vervullen.

In dit verband zijn de inputs van o.a. het Ministerie van Handel en Industrie; het Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij; het Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer; het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen; het Ministerie van Transport, Communicatie en Toerisme; de Stichting Toerisme Suriname, Investment Development Corporation Suriname (IDCS) en het Surinaamse bedrijfsleven noodzakelijk.

Er zal bijzondere aandacht gegeven worden aan de infrastructuur die noodzakelijk is voor de realisatie van de gestelde doelen. In dit verband spelen energie, de fysieke infrastructuur in de vorm van wegen, bruggen, fly-overs, luchthavens en airstrips, maar ook havens en een mogelijke diepzeehaven gekoppeld aan een goed functionerende ICT infrastructuur en de nodige financiën, een cruciale rol. Productiviteit moet verbonden worden met connectiviteit.

Een sterke economie heeft baat bij een hoge kwaliteit van dienstverlening door de overheid. Dat kan alleen als er meer ruimte wordt gegeven aan de opleiding tot kwalitatief vakmanschap en expertise. Hierbij zal het van eminent belang zijn dat het beuzenbeleid gericht wordt op het creëren van het hoognodige kader.

Een speciaal ontwikkelingsfonds moet worden ontwikkeld dat in staat

moet zijn om de nationale besparingen, de Foreign Direct Investments, de bilaterale hulpfondsen en de multilaterale kapitaalsbronnen in een efficiënte structuur ter beschikking te stellen van bovengenoemde ontwikkeling.

Het Nationaal Leger zal onderwerp worden van een evaluatie gericht op de mogelijkheden die bestaan om jonge Surinamers via dit apparaat onderdeel te maken van de bescherming en bevordering van de nieuwe economische richting.

Er dienen taakgroepen te worden ingesteld die zich zullen bezighouden met de vorm en de inhoud van de best mogelijke structuren binnen de regering en in de relatie tussen de regering en de ondernemers, met inspraak van vakbonden.

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken zal op zodanige wijze worden ingericht dat de lokale en internationale organisatie van dit ministerie in dienst komt van een versnelde economische ontwikkeling binnen de vernieuwde sectoren, terwijl uitvoering gegeven zal worden aan de economische diplomatie gericht op het versterken van onze strategische onderhandelingspositie op regionaal en mondiaal nivo.

V. Vernieuwing van de bestuurlijke orde

De overheid zal naast haar reguliere taak van het zorgdragen voor het ordelijk functioneren van de samenleving en de dienstverlening aan de Surinaamse burger, bijzondere aandacht moeten geven aan de ontwikkelingsdoelen die hierboven zijn weergegeven.

Wat betreft de uitvoerende macht zal het financieel-economisch beleid drie sterk met elkaar verbonden pijlers kennen: het versterken van de monetaire reserve, het hanteren van een prudent financieel beleid en het gezamenlijk werken aan economische groei. Om dit te kunnen

realiseren zal bijzondere aandacht besteed worden aan de aanpassing van noodzakelijke wetgeving, instelling van een ombudsbureau, en versterking van alle noodzakelijke plannings- en controlerende instituten en lichamen van staat.

Het ligt het in de bedoeling het staatsapparaat te rationaliseren. Dit betekent onder andere het creëren van ministeries die qua structuur het beste invulling kunnen geven aan het gestelde onder I. tot en met IV. De concrete uitwerking van het een en ander zal op een latere datum worden uitgewerkt.

Een taakgroep zal worden benoemd die:

- 1) een inventarisatie zal plegen van de bestaande human resource gevolgen, resulterend in een gedetailleerde database;
- 2) aan de hand van de gestelde taken, zal vaststellen welke rol ICT kan spelen wat betreft het efficiënt maken van dienstverlening aan de burger, het transparant maken van aanbestedingen, respectievelijk aankopen van de staat, etc.

De uitkomsten van het gestelde in 1) en 2) zullen als basis dienen voor een eerste stap in de rationalisering van het staatsapparaat, in dienst van volksgerichte doelen.

Het terugkerend fenomeen van corruptie binnen het staatsgebeuren, het bedrijfsleven en andere entiteiten zal worden teruggedrongen door o.a. automatisering van het overheidsapparaat, door anti-corruptie wetgeving, en door het langzaam maar zeker invoeren van het systeem van belonen van diensten en prestaties.

Bestuurseenheden binnen ressorten en districten moeten zodanig worden gereorganiseerd dat deze entiteiten de grondwettelijk vastgelegde bevoegdheden kunnen uitoefenen en daarmee grotere verantwoordelijkheid kunnen dragen voor participatie binnen de nationale en regionale planning. Decentralisatie en deconcentratie van

bestuur zullen zo hun vorm en inhoud krijgen.

Wat betreft de rechtsprekende macht wordt ernaar gestreefd de rechtsbedeling te versnellen door onder meer de RAIO opleiding verder aan te passen aan de behoefte, en de Wet op de Rechterlijke Macht te wijzigen zodat magistraten kunnen worden benoemd die een rechtsprekende taak krijgen in de 10 districten, uiteraard met mogelijkheden voor beroep.

Het creëren van een algemeen stelsel van Mediation (Bemiddeling) als een erkende, aanvullende voorziening van rechtspraak ter bevordering van het investeringsklimaat wordt nodig geacht.

Wat betreft toetsing van uitspraken van de gerechtelijke organen zal gewerkt worden aan het tot stand brengen van het Constitutioneel Hof en de aansluiting van Suriname bij de *Caribbean Court of Justice*.

Wat betreft de wetgevende macht zal een taakgroep worden benoemd die in samenwerking met DNA zal streven naar een gezonder evenwicht tussen enerzijds de demografische realiteit van een kiesdistrict en het aantal toegewezen zetels binnen DNA, en anderzijds de kwalitatieve waardering van de participatie van de gehele bevolking in het beleven van de democratie.

In hetzelfde kader zal de betrokken taakgroep zich bezig houden met het vraagstuk hoe nieuwe regelgeving het mogelijk moet maken dat stemgerechtigden niet als lid geregistreerd kunnen staan van meer dan één politieke partij.

Tenslotte zal de taakgroep aandacht moeten schenken aan de Wet op Politieke Partijen wat betreft de navolgende grootheden:

- 1) transparantie in financiële administratie, inclusief het werven van fondsen t.b.v. verkiezingscampagnes;
- 2) in overweging nemen dat een bij wet ingesteld lichaam ervoor zorgdraagt dat vrije en geheime verkiezingen, ook binnen de partijstructuren, adequaat worden toegepast.

Ten aanzien van de Amnestiewet zal een taakgroep worden ingesteld die belast zal worden met de taakstelling en inrichting van de, ingevolge van deze wet, te creëren Waarheidscommissie. Hierbij zal eveneens een duidelijke tijdslimiet worden vastgesteld ter afronding van de werkzaamheden van deze commissie.

De bestaande Grondwetscommissie dient een evaluatie te ondergaan in het licht van de mogelijkheden om parallel te functioneren met een door DNA in te stellen commissie met hetzelfde doel. Het gebruikmaken van hearings binnen strategische groepen van de samenleving moet leiden tot een maximale legitimering van de eventuele wijzigingsvoorstellen.

- VI.** De coördinatie van de beleidsformulering is het prerogatief van de President. De coördinatie van de uitvoering ligt bij de Vicepresident.
- VII.** Evaluatie door de coalitie voorzitters wat betreft de voortgang van de hierboven omschreven beleidsuitgangspunten zal plaatsvinden door maandelijkse vergaderingen.
- VIII.** De hierboven bedoelde aanpak zal de beleidsuitgangspunten opleveren ter formulering van het Nationaal Ontwikkelings Programma 2015 – 2020, het Regeerprogramma 2015 – 2016, en de Jaarrede van de President van de Republiek Suriname van 1 oktober 2015.

Dit regeerakkoord zal door de coalitie te goeder trouw en met inachtneming van de Grondwet van de Republiek Suriname worden uitgevoerd.

Eventuele conflicten zullen op basis van dialoog en het bovenstaande, tot een oplossing worden gebracht.

Aldus opgemaakt en ondertekend op 10 augustus 2015 te Paramaribo.

Nationale Democratische Partij (NDP)

Broederschap in Eenheid Partij (BEP)

Desiré Delano Bouterse, voorzitter

Celsius Waterberg, voorzitter

**Democratie en Ontwikkeling in Eenheid
(DOE)**

Carl Breeveld, voorzitter